

RIKSADVOKATEN

Statsadvokatene
Politimestrene
Sjef Krim
Sjef Økokrim
Sjef PST

REF.:

VÅR REF.:

2019/01080-001 HSR003

DATO:

28.08.2019

MULIG FEILINFORMASJON I TRAFIKK- OG LOKASJONSDATA INNHENTET FRA DANMARK – IDENTIFISERING OG GJENNOMGANG AV AKTUELLE SAKER

Den danske riksadvokaten besluttet nylig midlertidig stans i bruk av historiske trafikk- og lokasjonsdata i pågående hovedforhandlinger og rettsmøter vedrørende pågrepelse og varetekt, jf. kopi av vedlagte instruks datert 18. august d.å. Bakgrunnen er systemfeil i et dataprogram som dansk politi benytter til å konvertere rådata fra teletjenesteleverandører til opplysninger til bruk i straffesak. Det er blant annet blitt påvist feil ved konvertering av geografiske koordinater med tanke på å fastslå posisjonen til mobiltelefoner. Det danske Rigspolitiet skal som følge av dette gjennomgå alle straffesaker fra 2012 til mars 2019 hvor det er innhentet trafikk- og lokasjonsdata.

I lys av ovennevnte haster det med å gjennomgå norske straffesaker hvor det er innhentet slik informasjon fra danske myndigheter. Dette gjelder både avsluttede og pågående saker, men sistnevnte må prioriteres. En ber derfor om at særorganene og politidistriktene, i tett dialog med de regionale statsadvokatembetene, umiddelbart påbegynner arbeidet med i første omgang å identifisere verserende saker hvor det er innhentet slik informasjon. Så vidt riksadvokaten bekjent, foreligger ingen automatiserte søkemuligheter som med sikkerhet vil kunne fange opp alle saker hvor det er bedt om bistand fra danske myndigheter, noe som fordrer en manuell kontroll av pågående saker. En overlater til hvert enkelt distrikt/særorgan å fastsette en hensiktsmessig fremgangsmåte for gjennomgangen, men antar at de påtaleansvarlige, etterforskningslederne og eventuelle andre sentrale personer (f.eks. hovedetterforskere) bør få i oppdrag å gjennomgå egen portefølje.

Dersom det avdekkes saker hvor det er innhentet trafikk- og lokasjonsdata fra Danmark, må det vurderes om dataene er benyttet under etterforskningen på en måte som foranlediger tiltak, f.eks. i form av løslatelse hvis informasjonen kan ha hatt avgjørende betydning for spørsmålet om pågrepelse og varetekt.

Selv om det er avdekket svakheter i datasystemet som benyttes av dansk politi, er det ikke dermed gitt at den informasjonen som er innhentet i konkrete saker er beheftet med feil. Dette fordrer nærmere undersøkelser, formentlig i samarbeid med dansk politi og påtalemyndighet. Riksadvokaten vil snarlig gi nærmere føringer for hvor henvendelser til danske myndigheter skal rettes, og hvordan det nærmere arbeidet med å undersøke kvaliteten og påliteligheten i de mottatte opplysninger skal gjennomføres.

Riksadvokaten vil videre komme tilbake til hvilke konsekvenser ovennevnte får for avsluttede saker. For rettskraftige saker hvor fullbyrdingen av frihetsstraff ennå ikke er påbegynt, gjelder det samme som for verserende straffesaker. Gitt at det under hovedforhandlingen i disse sakene er fremlagt opplysninger basert på trafikk- og lokasjonsdata innhentet fra Danmark, må en eventuell fullbyrdelsesordre utstå eller trekkes tilbake, i påvente av et endelig svar på om det kan foreligge feil ved informasjonen.

En ber om at hvert politidistrikt og særorgan innen 1. oktober d.å. rapporterer tilbake til riksadvokaten hvor mange saker en har identifisert.

Harald Strand
fung.

Heidi Reinholdt-Østbye
kst. statsadvokat

Vedlegg

Gjenpart med vedlegg:

- Politidirektoratet
- Advokatforeningen
- Justis- og beredskapsdepartementet, politiavdelingen
- Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Til alle embeder

RIGSADVOKATEN
FREDERIKSHOLMS KANAL 16
1220 KØBENHAVN K

TELEFON: 7268 9000
FAX: 7268 9004
E-MAIL: RIGSADVOKATEN@ANKL.DK
www.anklagemyndigheden.dk

DATO 18. august 2019

JOURNAL NR.
RA-2019-3200506-13

SAGSBEHANDLER: MBI/

Instruks om midlertidigt stop af brug af teleoplysninger

1. Ved brev af 13. juni 2019 orienterede jeg om, at Rigspolitiet havde konstateret en systemfejl i det IT-program, som politiet anvender til at konvertere såkaldte rådata fra teleselskaberne i forbindelse med indhentning af teleoplysninger i straffesager. Der er efterfølgende udarbejdet retningslinjer for og iværksat en proces for gennemgangen af relevante straffesager.

Den 2. juli 2019 instruerede jeg - på baggrund af nye oplysninger i sagen - alle anklagere i, at der i forbindelse med behandlingen af straffesager, hvori der indgår teleoplysninger generelt skal udvises betydelig forsigtighed med at tillægge manglende teleoplysninger den betydning, at der ikke har været telekommunikation eller lignende. Jeg gjorde endvidere opmærksom på, at politiet og anklagemyndigheden i forbindelse med efterforskningen skal være særligt opmærksomme på, at teleoplysningerne kan være mangelfulde, og at det samme gælder, når anklagemyndigheden skal vurdere tiltalespørgsmålet og ved sagernes behandling i retten.

Samme dag nedsatte justitsministeren en uafhængig kontrol- og styregruppe med et bredt mandat i forhold til at kontrollere og styre myndighedernes sagsgennemgang.

2. Rigspolitiet har i slutningen af denne uge oplyst, at der i forbindelse med politiets sagsgennemgang også er identificeret fejl i forbindelse med konverteringen af geografiske koordinater for telemasters placering. Det medfører, at der ved behandlingen af straffesager kan være indgået fejlbehæftede masteplaceringer, som er anvendt til at sandsynliggøre en telefons position mv. Omfanget af og årsagen til fejlen er endnu ikke afdækket.

Rigspolitiet har nu i dag søndag oplyst, at Rigspolitiet har identificeret flere forskellige konkrete fejl i den rådata, som politiet modtager fra teleselskaberne vedrørende teleoplysninger. Omfanget og betydningen af disse fejl er endnu ikke afdækket.

3. De nu fremkomne oplysninger, herunder allersenest oplysningerne fremkommet i dag om fejl i rådata, sætter nye alvorlige spørgsmålstejn ved kvaliteten af de teledata, som anklagemyndigheden anvender i straffesager.

Derfor har jeg som en umiddelbar konsekvens besluttet, at anklagere ikke må anvende historiske teleoplysninger, jf. retsplejelovens § 780, stk. 1, nr. 3, jf. § 804, udvidede teleoplysninger, jf. retsplejelovens § 780, stk. 1, nr. 4, signaleringsdata, jf. retsplejelovens § 804, og teleobservationsoplysninger, jf. retsplejelovens § 791 a, stk. 5, under hovedforhandlinger eller retsmøder vedrørende opretholdelse af anholdelse, jf. retsplejelovens § 760, stk. 5, og varetægtsfængsling, jf. retsplejelovens § 762.

Det midlertidige stop for anvendelse af teledata vil indtil videre gælde i 2 måneder frem til den 18. oktober 2019.

Ovenstående betyder, at igangværende og kommende hovedforhandlinger, som anklagemyndigheden vurderer ikke vil kunne gennemføres uden anvendelse af teleoplysninger, jf. ovenfor, vil skulle udsættes. Anklagemyndigheden vil i den forbindelse skulle vurdere, om der skal ske løsladelse af varetægtsarrestanter ud fra proportionalitetsbetragtninger, jf. retsplejelovens § 762, stk. 3.

Anklagemyndigheden skal endvidere gennemgå fængslingsgrundlaget for alle aktuelle varetægtsarrestanter, og hvis teleoplysninger indgår som en del af grundlaget for varetægtsfængslingen, skal der anmodes om et retsmøde med henblik på prøvelse af, om varetægtsfængslingen kan opretholdes uden anvendelse af teleoplysninger, jf. ovenfor. Hvis anklagemyndigheden vurderer, at der ikke under et retsmøde vil være grundlag for at påstå varetægtsfængslingen opretholdt uden anvendelse af teleoplysninger, jf. ovenfor, skal der ske løsladelse.

For så vidt angår sager optaget til dom, hvori der er dokumenteret teleoplysninger, jf. ovenfor, skal anklagemyndigheden anmode retten om genoptagelse af bevisførelsen og begære sagen udsat.

4. De øvrige konsekvenser af de nu fremkomne oplysninger vil der blive taget stilling til hurtigst muligt inden for de kommende dage.

5. Den uafhængige kontrol- og styregruppe, Advokatrådet, Landsforeningen af Forsvarsadvokater og Domstolsstyrelsen er orienteret om denne instruktion.

Med venlig hilsen

Jan Reckendorff
Rigsadvokat